

Taiteen perusopetuksen laaja oppimäärä aikuisille, Käsityön opetussuunnitelma

HYVÄKSYTTY PP.KK.VVVV

Kirsti Soukka ja Tupu Mentu

HELSINGIN TYÖVÄENOPISTO
HELSINGIN KAUPUNKI | KASVATUS JA KOULUTUS

Sisällysluettelo

1. Johdanto	2
2. Helsingin työväenopiston toimintakulttuuri	3
2.1. Helsingin työväenopiston toiminta-ajatus	3
2.2. Helsingin työväenopiston arvot ja oppimiskäsitys	3
2.3. Oppimisympäristö ja työtavat	4
3. Laajan oppimäärän opetuksen rakenne ja laajuus	4
4. Opetuksen yleiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt	5
5. Perusopintojen opintokokonaisuudet	6
5.1. Orientaatio 2 op	7
Taidot ja muotoilu 15 op.....	7
5.2. Ympäristö ja kulttuuri 4 op.....	7
5.3. Ilmiöt ja innovatiivisuus 4 op	7
5.4. Valinnaiset opinnot 5 op	8
6. Syventävien opintojen opintokokonaisuudet	8
6.1. Orientaatio 1 op	8
Taidot ja muotoilu 9 op.....	8
Ympäristö ja kulttuuri 3 op	8
Ilmiöt ja innovatiivisuus 3 op	9
Valinnaiset opinnot 3 op.....	9
7. Oppimisen arviointi	9
7.1. Perusopintojen arvioinnin kriteerit.....	9
7.1.1. Taidot ja muotoilu	9
7.1.2. Ympäristö ja kulttuuri.....	10
7.1.3. Ilmiöt ja innovatiivisuus.....	10
7.2. Syventävien opintojen arvioinnin kriteerit	10
7.2.1. Taidot ja muotoilu	10
7.2.2. Ympäristö ja kulttuuri.....	10
7.2.3. Ilmiöt ja innovatiivisuus.....	10
7.3. Todistus	11
8. Oppimäärän yksilöllistäminen	11
8.1. Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksi lukeminen	11
9. Opiskelijaksi ottamisen periaatteet ja ryhmäkoko	11
10. Opiskelu aika	12
11. Yhteistyö muiden tahojen kanssa	12
12. Toiminnan jatkuva kehittäminen	12

1. Johdanto

Helsingin työväenopistossa on järjestetty käsityön taiteen perusopetusta sen alusta alkaen, vuodesta 1994. Vuoden 2002 opetussuunnitelman myötä siirryttiin aikuisopiskelijoille soveltuvaan taiteen perusopetuksen laajaan oppimäärään. Nyt on vuorossa kolmas opetussuunnitelma, joka on osa valtakunnallisella tasolla tehtävää koulutusjärjestelmien opetussuunnitelmien uudistamista.

Koulutuksen järjestäjän tulee Opetushallituksen määräyksen mukaan laatia ja hyväksyä Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä noudattaen opetussuunnitelma kullekin taiteen alalle, jolla se antaa opetusta. Opetussuunnitelman perusteet (määräys OPH-2068-2017) julkaistiin 20.9.2017 ja uudet opetussuunnitelmat otetaan käyttöön 1.8.2018 lukien. Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opetus järjestetään taiteen perusopetuksesta annetun lain mukaisesti: laki (633/1998) ja asetus (813/1998). Helsingin työväenopiston opetussuunnitelman hyväksyy Helsingin kasvatustieteiden ja koulutuslautakunnan suomenkielinen jaosto.

Oppilaitoksen opetussuunnitelmassa tarkennetaan ja täsmennetään valtakunnallisen opetussuunnitelman soveltuvuus paikalliselle tasolle. Opetussuunnitelmassa otetaan huomioon aikuisopiskelijoiden tavoitteet, taiteenalan traditio ja paikallinen kulttuuriperintö, taiteenalan kansalliset ja kansainväliset muutokset, työelämän ja ammatillisuuden vaatimukset. Paikallisessa opetussuunnitelmassa tulee korostua oppilaitoksen ja sen toimintaympäristön omaleimaisuus. Koulutuksen järjestäjä seuraa ja arvioi opetussuunnitelman toteutumista sitä edelleen kehittäen.

Helsingin työväenopisto on Helsingin kaupungin ylläpitämä oppilaitos, jonka toimintaa säätelee laki vapaasta sivistystyöstä (21.8.1998/632; osin muutettu 29.12.2009/1765). Laki määrittelee kansalaisopistot paikallisiin ja alueellisiin sivistystarpeisiin pohjautuviksi oppilaitoksiksi, jotka tarjoavat mahdollisuuksia omaehtoiselle oppimiselle ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseksi. Helsingin työväenopiston yleisessä opetussuunnitelmassa todetaan, että opisto voi järjestää taiteen perusopetusta aikuisille. Taiteen perusopetus laajentaa ja syventää opiskelijoiden käsityön harrastusmahdollisuuksia ja tarjoaa mahdollisuuksia täydentää ammatillisia valmiuksia. Taiteen perusopetuksen käsityön opetussuunnitelma täydentää osaltaan elinikäisen oppimisen tavoitetta kaupungin Kasvatustieteiden ja koulutus -toimialan sisällä.

Opetussuunnitelman ovat laatineet taiteen perusopetuksen käsityön opintokokonaisuudesta vastaavat suunnittelijaopettajat Kirsti Soukka ja Tupu Mentu yhteistyössä Espoon työväenopiston (Omnia koulutus) ja Vanajaveden opiston sekä Helsingin työväenopiston johdon kanssa. Myös opintonsa päättäneiden opiskelijoiden näkemyksiä hyvistä käytänteistä ja uudistustarpeesta on kuultu talvella 2018 tehdyllä kyselyllä.

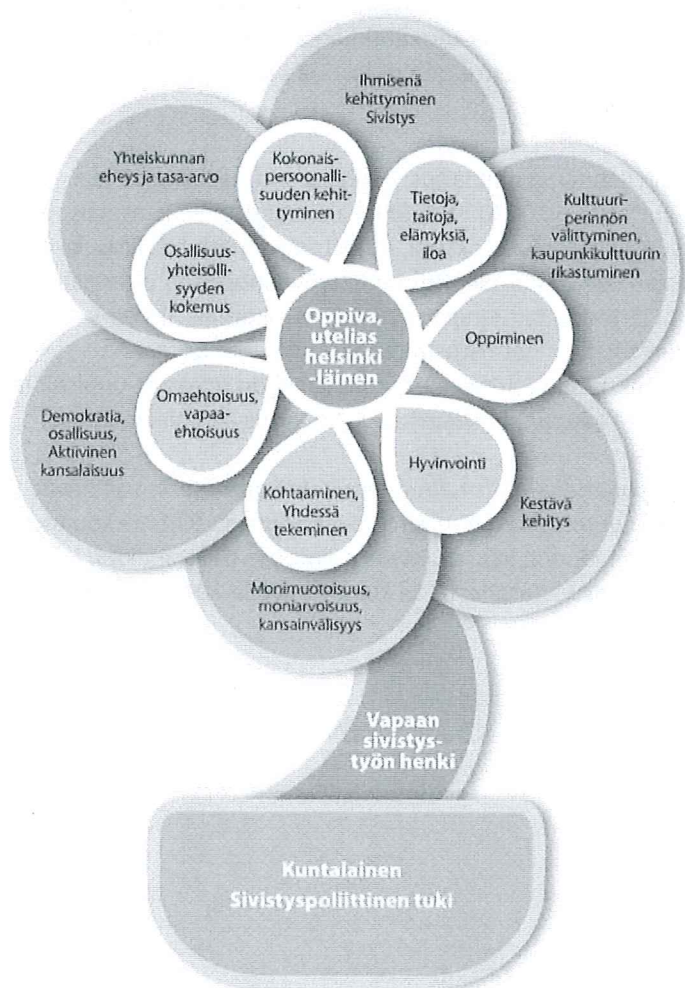
2. Helsingin työväenopiston toimintakulttuuri

2.1. Oppilaitoksen toiminta-ajatus

Helsingin työväenopiston yleinen opetussuunnitelma on ollut voimassa 1.1.2015 lähtien. Siinä määritellään mm. oppilaitoksen toiminta-ajatus, visio, tavoitteet, arvot, oppimiskäsitys, oppimisympäristöt sekä arvioinnin ja yhteistyön periaatteet. Opetussuunnitelmassa todetaan myös, että opisto voi järjestää taiteen perusopetusta aikuisille.

Helsingin työväenopiston toiminta-ajatus on tarjota yli 16-vuotiaille aikuisille itsensä kehittämisen ja elinikäisen oppimisen mahdollisuuksia – tietoa, taitoa, elämyksiä – sekä edistää yksilön ja yhteisön hyvinvointia vapaan sivistystyön arvojen pohjalta. Työväenopiston toiminta edistää demokratiaa ja osallisuutta, kokonaispersoonallisuuden kehittämistä sekä fyysistä, psyykkistä, sosiaalista ja kulttuurista hyvinvointia.

Kuviossa 1 on esitetty Helsingin työväenopiston toiminta-ajatus. Keskellä on toiminnan tavoite ja terälehdissä opetuksen tavoitteet yksilön tasolla. Verholehdissä on opetuksen tavoitteet yhteiskunnan tasolla, varressa ja ruukussa toiminnan perusta.

Kuvio 1. Helsingin työväenopiston toiminta-ajatus

2.2. Helsingin työväenopiston arvot ja oppimiskäsitys

Helsingin työväenopiston arvot ovat asiakaslähtöisyys, ihmisten kunnioittaminen, yhteistoiminnallisuus, avoimuus, vastuu työstään ja oppiminen. Toiminnan lähtökohtana ja opetuksen tavoitteena on, että oppija

on vapaa, itseohjautuva, tavoitteellisesti toimiva ja tilannetajuinen. Hän luottaa itse omiin kehittymismahdollisuuksiinsa. Hän tekee valintoja vapaasti, mikä on myös vastuullista, yksilöllistä ja ainutkertaista toimintaa. Oppija asettaa itselleen oppimistavoitteet omien tarpeittensa, mielenkiinnon kohteittensa ja aiemman osaamisensa perusteella. Oppija hallitsee oppimisensa sisältöä ja oppimisprosessia, yhteistyössä ja kommunikaatiossa toisten oppijoiden kanssa.

Erilaisia työväenopiston opetusta ohjaavia oppimiskäsityksiä ovat oppimistilanteesta riippuen humanistinen, konstruktivistinen, kognitiivinen, behavioristinen, dialoginen, vertaisoppiminen ja osallistava oppiminen. Aikuisten taiteen perusopetuksessa korostuu myös sosiokonstruktivistinen oppimiskäsitys, jonka mukaan oppiminen on tulosta oppijan aktiivisesta ja tavoitteellisesta toiminnasta, jossa opittava asia liitetään hänen aiempaan osaamiseensa. Opiskelussa sovelletaan yhteistoiminnallisia työtapoja, pari- ja ryhmätyöskentelyä. Opintoryhmän tuki on opettajan ohella tärkeä oppimisen edistäjä. Oppijaa voidaan ohjata eri oppimiskäsitysten mukaisesti saavuttamaan hänen itse itselleen asettamia oppimistavoitteita. Opettaja on tietoinen soveltamistaan oppimiskäsityksistä ja niiden perusteella tekemistään pedagogisista valinnoista.

Helsingin työväenopiston johtokunta on hyväksynyt 16.5.2017 tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman lukuvuosille 2017-2020. Taiteen perusopetuksen opettajilta vaaditaan laissa ja asetuksessa (asetus 14.12.1998/986) edellytetty opettajankelpoisuus.

2.3. Oppimisympäristö ja työtavat

Monipuolisten oppimisympäristöjen tavoitteena on tarjota opiskelijoille mahdollisuuksia onnistumiseen ja osaamisen kokemuksiin. Oppimisympäristöt luovat edellytykset taiteen alalle ominaiseen aktiiviseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn yhteisöllisesti ja vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Lähtökohtana on, että oppimisympäristöt ovat fyysisesti, sosiaalisesti ja psyykkisesti turvallisia.

Helsingin työväenopisto on paitsi oppilaitos, myös kulttuurilaitos. Opistossa järjestetään esityksiä, näyttelyitä, konsertteja ja erilaisia tapahtumia ja myös ne ovat oppimistapahtumia ja -ympäristöjä. Opintoihin voidaan sisällyttää opintokäyntejä näyttelyihin, museoihin, työpajoihin tms. käsityön monimuotoisuutta avartaviin kohteisiin. Opintoihin sisältyy myös yhteistyöhankkeita taide- ja kulttuurilaitosten tai erilaisten yhteisöjen kanssa.

Taiteen perusopetuksen käsityön opintokokonaisuuden tarkoituksena on ohjata opiskelijaa pohtimaan suhdetta itseensä ja maailmaan sekä löytämään omia tapoja kokea ja kohdata asioita. Työtavoissa korostuvat kokeellisuus, elämyksellisyys, aloitteellisuus, yhteisöllisyys ja näyttäytyminen. Opiskelu on jatkuvaa, pitkäjänteistä ja tavoitteellista.

Taiteen perusopetuksen käsityön opetus järjestetään pääosin Helsingin työväenopiston tiloissa eri puolilla Helsinkiä, kyseiseen opintojaksoon soveltuvisissa tiloissa. Pääosa opinnoista opiskellaan samassa opintoryhmässä säännöllisenä viikko-opetuksena ja joinakin viikonloppuina. Opintoihin voi sisältyä myös monimuoto-opiskelua ja valinnaisia opintoja.

3. Laajan oppimäärän opetuksen rakenne ja laajuus

Aikuisten taiteen perusopetus käsityön laajan oppimäärän mukaan jakaantuu opetussuunnitelman perusteiden mukaan

- perusopintoihin, joiden laskennallinen laajuus on 800 tuntia eli 30 opintopistettä
- syventäviin opintoihin, joiden laskennallinen laajuus on 500 tuntia eli 19 opintopistettä.

Yksi oppitunti on 45 minuuttia. Yksi opintopiste on 27 tuntia, sisältäen ryhmäopetusta 70 % ja opintoihin liittyvää opiskelijan omatoimista työskentelyä 30 %. Opintojen ja opintojaksojen laajuus on opetussuunnitelmassa määritelty opintopisteinä opitun tunnistamisen ja tunnustamisen näkökulmasta.

Sekä perus- että syventäviin opintoihin voi sisältyä keskenään vaihtoehtoisia opintokokonaisuuksia, opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman mukaisia valinnaisia opintoja ja eri taiteenalojen yhteistyönä järjestettäviä opintokokonaisuuksia. Kaikille opiskelijoille yhteiset opintokokonaisuudet, niiden tavoitteet, sisällöt ja opintopisteiden mukaiset laajuudet määritellään opetussuunnitelmassa. Suoritettavat opintojaksot tarkennetaan toimitasuunnitelmassa vuosittain saadun palautteen ja arvioinnin sekä resurssien pohjalta.

4. Opetuksen yleiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt

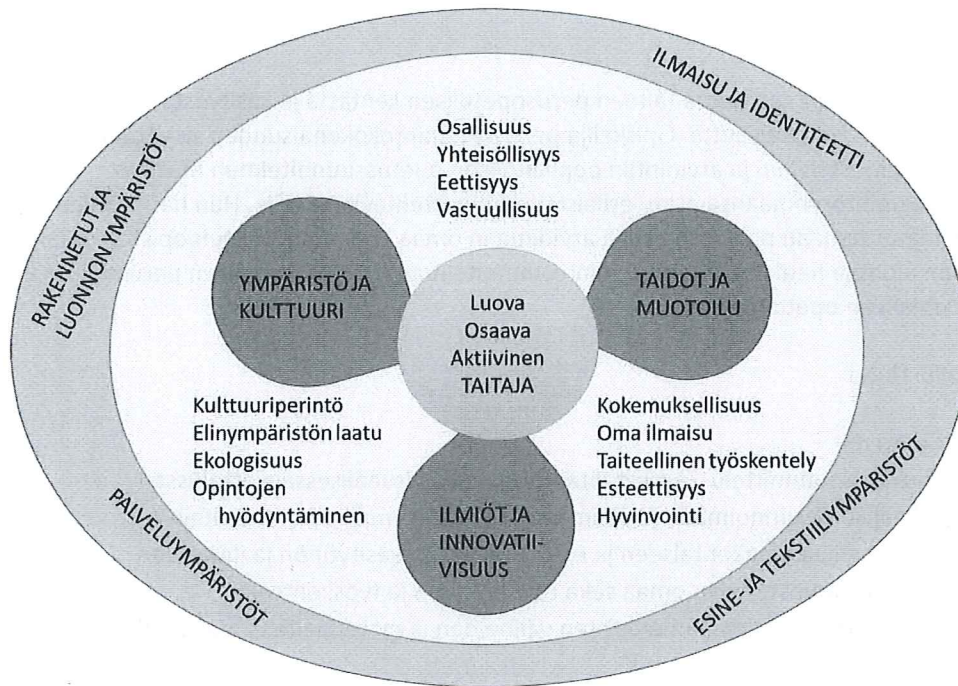
Aikuisten taiteen perusopetuksen käsityön laajan oppimäärän yleisinä tavoitteina on:

- kehittää opiskelijan omaa ilmaisutapaa, muotoiluajattelua ja taiteellista työskentelyä.
- tarjota opiskelijalle välineitä käsityölliseen ilmaisuun ja kannanottamiseen oman käsityösuhteen ja osallisuuden syventämiseksi.
- auttaa opiskelijaa ymmärtämään elinympäristön laadun ja käsityöllisen toiminnan merkitystä hyvinvoinnille.
- pohtia vastuullista kuluttamista ja tuottamista esteettisestä, ekologisesta ja eettisestä näkökulmasta.
- tuoda näkyväksi käsityön, taiteiden ja tieteiden välisyyttä ja ohjata niiden soveltamiseen käsityössä.
- vahvistaa opiskelijan käsitystä itsestä aktiivisena, osaavana, luovana ja uutta rakentavana toimijana.
- luoda pohjaa elinikäiselle harrastamiselle.
- luoda valmiuksia opintojen hyödyntämiselle työelämässä, yritystoiminnassa tai jatko-opinnoissa.

Tavoitteita määritellään myös opetusryhmässä opiskelijoita kuulemalla. Jokainen opiskelija muodostaa omat oppimistavoitteensa Henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaansa (HOPS).

Perusopintojen tavoitteissa painottuu käsityön ja ympäristön havainnointi, suunnittelu- ja käsityötaitojen tavoitteellinen harjoittelu ja kehittäminen, kokeilu ja oman ilmaisun etsiminen, kulttuurisuhteen muodostuminen ja aktiiviseksi toimijaksi kasvaminen yksin ja yhdessä ryhmän kanssa. **Syventävien opintojen** tavoitteissa painottuu opitun itsenäinen soveltaminen, oman ilmaisutavan kehittäminen, käsityöprosessin reflektointi ja käsityöllä vaikuttaminen itsenäisesti ja ryhmän tuella.

Kuviossa 2. on esitetty Helsingin työväenopiston aikuisten taiteen perusopetuksen käsityön tavoite- ja sisältöalueet. Sinisissä lehdyköissä ovat opintokokonaisuudet, jotka toteuttavat keltaisen pohjan tavoitteita. Oranssilla kehällä ovat yleiset sisältöalueet. Sisältöalueita ja tavoitteita toteutetaan soveltaen kaikilla opintojaksoilla kunkin jakson sisällön painotuksesta riippuen.

Kuvio 2. Helsingin työväenopiston aikuisten taiteen perusopetuksen käsityön tavoite- ja sisältöalueet

Taiteen perusopintojen käsityön keskeiset sisällöt sekä perus- että syventävissä opinnoissa ovat *Ilmaisu ja identiteetti*, *Esine- ja tekstiiliympäristöt*, *Palveluympäristöt* sekä *Rakennetut ja luonnonympäristöt*. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana ovat opiskelijoille merkitykselliset ilmiöt, joita lähestytään henkilökohtaisten kokemusten kautta kohti yleisempiä käsityön ilmiöitä. Kaikkia keskeisiä sisältöjä pohditaan esteettisyyden, eettisyyden, ekologisuuden näkökulmasta. Opinnoissa tarkastellaan laaja-alaisesti kaikkien keskeisten sisältöjen osa-alueita.

- *Ilmaisu ja identiteettiä* tarkastellaan identiteetin muotoutumisen ja yhteisöön kuulumisen, pukeutumisen, suunnittelun, vaateusteknologian, fysiologian, muoti-ilmiöiden ja eri kulttuurien näkökulmista.
- *Esine- ja tekstiiliympäristöjä* tarkastellaan asumisen, toiminnallisuuden, teknologian, muotoilun, ajankohtaisten ilmiöiden ja eri kulttuurien näkökulmista.
- *Palveluympäristöjä* tarkastellaan hyvinvoinnin, kokemuksellisuuden, asiakaslähtöisyyden ja ammatillisuuden näkökulmista.
- *Rakennettuja ja luonnonympäristöjä* tarkastellaan osallisuuden, yhteisöllisyyden, hyvinvoinnin, ekologisuuden ja ihmisten viihtyvyyden näkökulmista.

5. Perusopintojen opintokokonaisuudet

Aikuisten perusopintojen tavoitteissa painottuu käsityön ja ympäristön havainnointi, suunnittelu- ja käsityötaitojen tavoitteellinen harjoittelu ja kehittäminen, kokeilu ja oman ilmaisun etsiminen, kulttuurisuhteen muodostuminen ja aktiiviseksi toimijaksi kasvaminen yksin ja yhdessä ryhmän kanssa. Kunkin toteutettavan opintojakson tavoitteet ja sisältöalueet määritellään tarkemmin vuosittaisessa toimintasuunnitelmassa, jossa otetaan huomioon opintoryhmän opiskelijoiden tavoitteet ja aiempi osaaminen.

5.1. Orientaatio 2 op

Orientaatiojaksolla opiskelija saa tietoa taiteen perusopetuksen kentästä ja käsityöstä osana taiteen perusopetuksen kokonaisuutta. Opiskelija perehtyy opintokokonaisuuden sisältöön, tavoitteisiin, opetusjärjestelyihin ja arviointiin oppilaitoksen opetussuunnitelman mukaan. Opiskelija tutustuu opintoryhmäänsä esim. erilaisten oppimistehtävien avulla. Hän harjoittelee antamaan ja vastaanottamaan palautetta sekä arvioimaan omaa ja ryhmän toisten opiskelijoiden työskentelyä. Hän aloittaa henkilökohtaisen opintosuunnitelman (HOPS) laatimisen perusopinnoista varten yhdessä ohjaavan opettajan kanssa.

5.2. Taidot ja muotoilu 15 op

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata opiskelijaa suunnittelu- ja käsityötaitoissa sekä visuaalisessa ajattelussa
- ohjata opiskelijaa havainnoimaan ja etsimään ratkaisuja ympäröiviin haasteisiin
- kannustaa opiskelijaa omakohtaiseen ja elämykselliseen käsityöhön ja ilmaisuun
- ohjata opiskelijaa arvostamaan omaa sekä toisten työtä ja työskentelyä
- innostaa opiskelijaa kokeilemaan erilaisten välineiden ja materiaalien ilmaisullisia mahdollisuuksia
- ohjata opiskelijaa välineiden turvalliseen käyttämiseen ja tekniikoiden tarkoituksenmukaiseen soveltamiseen
- ohjata opiskelijaa hahmottamaan käsityötä prosessina.

5.3. Ympäristö ja kulttuuri 4 op

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata opiskelijaa toimimaan käsityökulttuurin tekijänä, keskustelijana, vastaanottajana ja tulkitsijana
- innostaa opiskelijaa näkemään käsityö elävänä kulttuuriperintönä, paikallisena ja globaalina toimintana
- ohjata opiskelijaa ymmärtämään muotoilun, käytettävyyden, materiaalivalintojen ja tuotteen elinkaaren väliset yhteydet sekä niiden vaikutukset elinympäristöön
- ohjata opiskelijaa pohtimaan käsityön eettisiä arvoja sekä kehittämään vuorovaikutustaitoja monikulttuurisessa maailmassa
- edistää opiskelijan aloitteellisuutta ja oma-toimisuutta ja auttaa ymmärtämään käsityöyrityksen edellytyksiä.

5.4. Ilmiöt ja innovatiivisuus 4 op

Opetuksen tavoitteena on

- auttaa opiskelijaa tutustumaan käsityöhön monitaiteisena ja -tieteisenä ilmiönä, joka lisää elämän laatua
- rohkaista opiskelijaa taiteiden ja tieteiden väliseen vuoropuheluun ja tulkintaan
- tukea opiskelijaa sosiaalisen, kulttuurisen ja taloudellisen kestävän kehityksen ja kiertotalouden ymmärtämisessä
- innostaa opiskelijaa havainnoimaan ilmiöitä sekä tutkimaan ja rakentamaan käsityötä teknologioita, luonnontieteitä ja taiteita soveltaen
- kannustaa opiskelijaa innovatiivisuuteen ja ilmaisullisuuteen yksin ja yhteisöllisesti.

5.5. Valinnaiset opinnot 5 op

Valinnaisten opintojen tavoitteena on laajentaa opiskelijan käsityöosaamista. Opintojen tulee tukea opiskelijan itselleen HOPS:ssa asettamia tavoitteita. Valinnaisia opintoja voidaan suorittaa myös muilta taiteen aloilta. Valinnaisten opintojen hyväksymisestä osaksi opintokokonaisuutta on sovittava etukäteen ohjaavan opettajan kanssa. Valinnaiset opinnot valitaan pääsääntöisesti Helsingin työväenopiston kurssitarjonnasta.

6. Syventävien opintojen opintokokonaisuudet

Aikuisten syventävien opintojen tavoitteissa painottuu opitun itsenäinen soveltaminen, oman ilmaisutavan kehittäminen, käsityöprosessin reflektointi ja käsityöllä vaikuttaminen itsenäisesti ja ryhmän tuella. Kunkin toteutettavan opintojakson tavoitteet ja sisältöalueet määritellään tarkemmin vuosittaisessa toimintasuunnitelmassa, jossa otetaan huomioon opintoryhmän opiskelijoiden tavoitteet ja aiempi osaaminen.

6.1. Orientaatio 1 op

Orientaatiojaksolla opiskelija saa tietoa taiteen perusopetuksen kentästä ja käsityöstä osana taiteen perusopetuksen syventävää kokonaisuutta. Hän tutustuu opintokokonaisuuden sisältöön, tavoitteisiin, opetusjärjestelyihin ja arviointiin. Hän sitoutuu opintoryhmäänsä ja oppii antamaan ja vastaanottamaan palautetta sekä arvioimaan omaa ja toisten työskentelyä. Opiskelija laatii henkilökohtaisen opintosuunnitelman (HOPS) syventäviä opintoja varten yhdessä ohjaavan opettajan kanssa.

6.2. Taidot ja muotoilu 9 op

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata opiskelijaa itsenäiseen käsityötaitojen ja visuaalisen ajattelun soveltamiseen
- kannustaa opiskelijaa ratkaisemaan kohtamia haasteita
- rohkaista opiskelijaa soveltamaan oppimaansa, tulkitsemaan ja ilmaisemaan itseään yksilöllisissä prosesseissa
- ohjata opiskelijaa soveltamaan välineiden, materiaalien ja tekniikoiden käyttöä omassa ilmaisussaan ja pohtimaan vastuullisia valintoja
- ohjata opiskelijaa näkemään ja tulkitsemaan taiteen ja ympäristön ilmiöitä
- rohkaista opiskelijaa oman ilmaisu- ja muotoilutavan etsimiseen, kehittämiseen ja syventämiseen.

6.3. Ympäristö ja kulttuuri 3 op

Opetuksen tavoitteena on

- rohkaista opiskelijaa toimimaan aktiivisena käsityökulttuurin tekijänä, vastaanottajana, tulkitsejana ja vaikuttajana sekä oivaltamaan osallistumisen mahdollisuuksia ympäristössä
- ohjata ja tukea opiskelijaa soveltamaan muotoilun, käytettävyyden ja materiaalivalintojen ja tuotteen elinkaaren välisiä yhteyksiä sekä niiden vaikutuksia ympäristöön omassa ja ryhmän työskentelyssä
- rohkaista opiskelijaa näkemään oma roolinsa elävän kulttuuriperinnön ylläpitäjänä ja kehittäjänä paikallisissa ja globaaleissa käsityöyhteisöissä
- ohjata opiskelijaa pohtimaan käsityön eettisiä arvoja ja sisäistä yrittäjyyttä sekä kehittämään tunne- ja vuorovaikutustaitoja monikulttuurisessa maailmassa
- auttaa opiskelijaa soveltamaan oppimaansa omassa elämässään, ammatissaan tai yrittäjyydessä.

6.4. Ilmiöt ja innovatiivisuus 3 op

Opetuksen tavoitteena on

- rohkaista opiskelijaa taiteiden ja tieteiden väliseen dialogiin käsityössä
- vahvistaa opiskelijan itsenäistä havainnointia ja taitoa käsitteellistää käsityötä ja teknologiaa, luonnontieteitä ja taiteita soveltaen
- ohjata opiskelijaa soveltamaan omassa työskentelyssään sosiaalisen, kulttuurisen ja taloudellisesti kestävä kehityksen sekä kiertotalouden periaatteita
- kannustaa opiskelijaa uuden tiedon itsenäiseen ja yhteisölliseen tuottamiseen sekä soveltamiseen.
- rohkaista opiskelijaa oman taiteellisen näkemyksen/ilmaisun ja työskentelyn kehittämiseen.

6.5. Valinnaiset opinnot 3 op

Valinnaisten opintojen tavoitteena on syventää opiskelijan käsityöosaamista ja tukea käsityöilmaisua hänen haluamaansa suuntaan. Opintojen tulee tukea opiskelijan itselleen HOPS:ssa asettamia tavoitteita. Valinnaisia opintoja voidaan suorittaa myös muilta taiteen aloilta. Valinnaisten opintojen hyväksymisestä osaksi opintokokonaisuutta on sovittava etukäteen ohjaavan opettajan kanssa. Valinnaiset opinnot valitaan pääsääntöisesti Helsingin työväenopiston kurssitarjonnasta.

7. Oppimisen arviointi

Arvioinnin tavoitteena on edistää opiskelijan kehittymistä henkilökohtaisten tavoitteiden pohjalta ja ohjata oman oppimisprosessin ymmärtämiseen. Arviointi on avointa vuorovaikutusta opiskelijan, opettajan ja ryhmän välillä. Opiskelijaa rohkaistaan antamaan ja vastaanottamaan palautetta oppimistilanteissa. Palaute perustuu kannustavuuteen ja oman sekä toisten työn/työskentelyn arvostamiseen. Arviointi kohdistuu sekä oppimisprosesseihin että valmistettuihin tuotteisiin ja teoksiin.

Perusopinnoissa tuetaan oppimistavoitteiden asettamista, käsityötaitojen harjoittelua ja itseilmaisua, niiden kehittymistä sekä yhdessä oppimista. Opinnoissa arvioidaan opiskelijan kehittymistä käsityön tekijäksi ja hänen ilmaisutaitonsa kehittymistä. Oppimisen arvioinnissa hyödynnetään itse- ja vertaisarviointia sekä opettajien antamaa arviointia ja harjoitellaan oppimisen reflektointia.

Syventävissä opinnoissa tuetaan oppimistavoitteiden asettamista, sekä kehitetään reflektoinnin, itseohjautuvuuden ja oppimaan oppimisen taitoja. Opiskelijan osaamisen kehittymistä tuetaan hänen syventävien opintojen laajentumisen tai painottumisen mukaisesti. Opinnoissa arvioidaan opiskelijan kehittymistä käsityön tekijäksi, hänen taiteellisen ilmaisutaitonsa kehittymistä sekä opitun soveltamiskykyä. Oppimisen arvioinnissa hyödynnetään itsereflektiota, vertaisarviointia sekä opettajien antamaa arviointia. Syventävien opintojen päätteeksi tehtävä lopputyö muodostuu tuotteesta, teoksesta tai palvelusta ja siihen liittyvästä osaamisen dokumentaatiosta. Lopputyön arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan työilleen asettamat tavoitteet ja syventävien opintojen suuntautuminen.

7.1. Perusopintojen arvioinnin kriteerit

7.1.1. Taidot ja muotoilu

Opiskelija osaa asettaa omia tavoitteita, toimia niiden saavuttamiseksi ja arvioida niiden toteutumista. Opiskelija osaa havainnoida ympäristöään ja käyttää havaintojaan suunnittelun lähtökohdaksi. Opiskelija tutustuu erilaisiin suunnittelumenetelmiin, materiaaleihin, käsityötekniikoihin, työmenetelmiin, työvälineisiin, koneisiin ja laitteisiin ja osaa käyttää näitä turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti. Hän kokeilee ennakkoluulottomasti ja osaa tehdä

kokeilujen pohjalta perusteltuja ja vastuullisia materiaali- ja työkohtaisia ratkaisuja tavoitteenaan laadukas tuote tai teos. Hän osaa arvioida ja kehittää osaamistaan ja kädentaitoja. Hän osaa soveltaa oppimiaan taitoja ja osaa ilmaista itseään käsityön keinoin. Opiskelija hahmottaa ja arvioi käsityötä prosessina.

7.1.2. Ympäristö ja kulttuuri

Opiskelija harjoittelee toimimaan käsityökulttuurin tekijänä, keskustelijana, vastaanottajana ja tulkitsijana. Hän ymmärtää muotoilun, käytettävyyden, materiaalivalintojen ja tuotteen elinkaaren väliset yhteydet ja näiden vaikutuksen elinympäristöön. Hän ottaa huomioon kestävän kehityksen periaatteet omassa työskentelyssään ja pohtii käsityön eettisiä arvoja. Opiskelija ymmärtää käsityön paikallisen ja globaalin merkityksen ja osaa toimia vuorovaikutuksessa monikulttuurisessa maailmassa. Hän edistää käsityötä osana elävää kulttuuriperintöä ja tutustuu käsityöyrittäjyyden moninaisuuteen.

7.1.3. Ilmiöt ja innovatiivisuus

Opiskelija ymmärtää käsityön monitaiteisen ja -tieteisen ilmiön vaikutuksen elinympäristön laatuun. Hän ymmärtää mitä sosiaalisella, kulttuurisella ja taloudellisella kestäväällä kehityksellä tarkoitetaan. Hän osaa havainnoida ja tutkia erilaisia ilmiöitä ja ympäristöjä. Opiskelija osaa yhdistää teknologiaa, luonnontieteitä ja taiteita omassa työskentelyssään ja soveltaa niitä käsitöihin. Opiskelija toimii innovatiivisesti ja omaa ilmaisutapaansa kehittämällä yksin ja yhteisöllisesti.

7.2. Syventävien opintojen arvioinnin kriteerit

7.2.1. Taidot ja muotoilu

Opiskelija osaa asettaa omia tavoitteita, toimia itsenäisesti niiden saavuttamiseksi ja arvioida niiden toteutumista. Hän osaa itsenäisesti etsiä ja löytää ratkaisuja arjen ja ympäristön haasteisiin. Opiskelija etsii ja kehittää omaa ilmaisutapaansa ja syventää muotoiluajatteluaan erilaisten prosessien kautta. Opiskelija osaa käyttää materiaaleja, välineitä ja tekniikoita perustellusti ja tiedostaen omassa ilmaisussaan. Hän osaa soveltaa oppimaansa ja ilmaista itseään käsityön keinoin yksilöllisissä ja yhteisöllisissä projekteissa ja ympäristöissä. Hän hallitsee itsenäisen käsityöprosessin ja osaa reflektoida työskentelyään.

7.2.2. Ympäristö ja kulttuuri

Opiskelija innostuu toimimaan paikallisissa ja globaaleissa käsityöyhteisöissä monikulttuurisessa maailmassa. Opiskelija toimii aktiivisena käsityökulttuurin tekijänä, vastaanottajana, tulkitsijana ja vaikuttajana. Hän ylläpitää ja kehittää käsityön elävää kulttuuriperintöä. Hän pohtii käsityön eettisiä arvoja ja konkreettisia valintojaan. Hän ymmärtää muotoilun, käytettävyyden, materiaalivalintojen ja tuotteen elinkaaren yhteisvaikutuksia ja soveltaa niitä omaan ja ryhmän työskentelyyn. Hän pohtii käsityönsä mahdollisuuksia ammatissaan tai yrittäjyydessä.

7.2.3. Ilmiöt ja innovatiivisuus

Opiskelija harjoittelee taiteiden ja tieteiden välistä dialogia omassa käsityöilmaisussaan. Hän havainnoi ympäristöään itsenäisesti ja haluaa kehittää käsityötä teknologiaa, luonnontieteitä ja taiteita soveltaen. Hän soveltaa omassa työskentelyssään sosiaalisen, kulttuurisen ja taloudellisesti kestävän kehityksen ja kiertotalouden periaatteita. Hän tuottaa ja soveltaa uutta tietoa itsenäisesti ja yhdessä yhteisönsä kanssa. Opiskelija harjoittelee oman taiteellisen näkemyksensä ilmaisemista käsityön keinoin ja kehittää työskentelytapaansa.

7.3. Todistus

Opiskelijalle annetaan Taiteen perusopintojen laajan oppimäärän käsityön perusopintojen todistus sen jälkeen, kun hän on suorittanut laajaan oppimäärään sisältyvät perusopinnot. Opiskelijalle annetaan Taiteen perusopintojen laajan oppimäärän käsityön päättötodistus sen jälkeen, kun hän on suorittanut laajaan oppimäärään sisältyvät perus- ja syventävät opinnot. Todistusten sisällössä noudatetaan Opetushallituksen vahvistamia Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteita 2017. Todistukset sisältävät sanallisen arvion opiskelijan suorittamista opinnoista. Sanallinen arvio kuvaa opiskelijan edistymistä ja hänen saavuttamaansa osaamista suhteessa opintojen tavoitteisiin: Olet saavuttanut tavoitteet hyvin, olet saavuttanut tavoitteet osittain tai tavoitteet ovat vielä saavuttamatta.

Mikäli opiskelija ei ole suorittanut koko opintokokonaisuutta, hänelle voidaan antaa perus- ja syventävien opintojen osallistumistodistus suoritetuista opinnoista. Yksittäinen opintojakso katsotaan hyväksytyksi suoritetuksi, kun opiskelija on ollut läsnä 2/3 lähiopetustunneista ja suorittanut kurssiin liittyvät tehtävät.

Siirtymävaiheessa siirryttäessä vanhasta opetussuunnitelmasta uuteen vanhamuotoiset perusopinnot suorittanut opiskelija saa syventävien opintojen päätteeksi osallistumistodistuksen eikä päättötodistusta.

8. Oppimäärän yksilöllistäminen

Mikäli opiskelija ei vammaisuuden, sairauden tai muun näihin verrattavissa olevan syyn vuoksi kykene opiskelemaan Helsingin työväenopiston opetussuunnitelman mukaisesti, opetussuunnitelman tavoitteita voidaan mahdollisuuksien mukaan yksilöllistää vastaamaan opiskelijan edellytyksiä. Opiskelijalta edellytetään kykyä käyttää hyväkseen opetusta ja toimia ryhmässä.

Opiskelijalle laaditaan hänen omista tavoitteistaan käsin henkilökohtainen opiskelusuunnitelma (HOPS) yhteistyössä opiskelijan ja ohjaavan opettajan kanssa. Tavoitteena on, että opiskelija voi kehittää taitojaan omista lähtökohdistaan käsin. HOPS laaditaan erikseen perusopintoja ja syventäviä opintoja varten. Opintokokonaisuuteen kuuluvat valinnaiset opinnot valitaan siten, että ne tukevat HOPS:ssa asetettuja tavoitteita. HOPS:n toteutumista arvioidaan vuosittain.

8.1. Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen

Opiskelijalla on oikeus saada opetussuunnitelman tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä vastaavat aikaisemmin suorittamansa opinnot tai muuten hankittu osaaminen arvioiduksi ja tunnustetuksi. Muualla suoritetuista opintoista tai työkokemusta tai muulla tavoin hankittua osaamista voidaan soveltuvin osin hyväksyä osaksi opintokokonaisuutta esim. portfolion ja todistusten perusteella. Muualla suoritettujen opintojen kirjataan todistukseen merkinnällä 'korvaava suoritus'. Hakiessaan korvaavuutta perusopintoihin opiskelijan tulee osoittaa perusopintojen tavoitteiden ja sisältöjen hallinta kokoamallaan portfoliolla, joka sisältää myös yhden oman käsityöprosessin esittelyn ja arvioinnin.

9. Opiskelijaksi ottamisen periaatteet ja ryhmäkoko

Perusopintoihin opiskelijat valitaan motivaatiota ja sitoutumista kartoittavan kyselyn ja hakutehtävän perusteella etukäteen annettujen kriteerien pohjalta, jotka ovat hakutehtävän ratkaisun luovuus ja omaperäisyys, havainnollisuus ja visuaalisuus. *Syventäviin opintoihin* opiskelijat valitaan motivaatiota ja sitoutumista kartoittavan kyselyn ja hakutehtävän perusteella etukäteen annettujen kriteerien pohjalta, jotka ovat hakutehtävän ratkaisun luovuus ja omaperäisyys, havainnollisuus ja visuaalisuus. Valinnassa käytetään myös portfoliota niiden opiskelijoiden kohdalla, jotka eivät ole suorittaneet syventäviä opintoja edeltäviä perusopintoja (ks. luku 8.1). Ryhmät valitaan siten, että ne edistävät oppimistavoitteiden saavuttamista. Valintaprosessin hoitavat taiteen perusopetuksesta vastaavat suunnittelijaopettajat. Opiskelijaksi ottamisesta päättää opiston rehtori käsityön taiteen perusopetuksesta vastaavien

suunnittelijaopettajien esityksestä.

Kulloinkin valittava ryhmäkoko määräytyy opinnoille asetettujen tavoitteiden ja käytettävissä olevien resurssien mukaan. Jotta opiskelijoille voidaan turvata opintojen jatkuvuus monivuotisen opintokokonaisuuden loppuun saakka, aloitusryhmäkoko voi olla suurempi kuin käsityökurseilla keskimäärin. Opintoryhmä voidaan perustaa, kun opiskelijoita on vähintään 10. Enimmäisopiskelijamäärä yhdessä ryhmässä on 14. Ryhmäkoosta päättää taitoaineiden koulutuspäällikkö käsityön taiteen perusopetuksesta vastaavien suunnittelijaopettajien esityksestä.

10. Opiskeluaika

Laajan oppimäärän mukaiset perusopinnot (30 op) on Helsingin työväenopistossa mahdollista suorittaa noin 3 vuodessa ja syventävät opinnot (19 op) noin 2,5 vuodessa. Perusopinnot tulee suorittaa enintään 6 vuodessa ja syventävät opinnot enintään 6 vuodessa.

Mikäli ryhmäkoko pienenee kesken opintokokonaisuutta alle opiston vaatiman minimin, voidaan opintojaksolle ottaa muita opiskelijoita täydennykseksi (opiskelija saa halutessaan ko. opintojaksosta osallistumistodistuksen). Jos opintoryhmän koko jää alle ryhmän vähimmäiskoon ja ryhmä ei voi jatkaa, keskeytyneitä opintoja on mahdollista jatkaa Helsingin työväenopistossa myöhemmin aloittavan taiteen perusopetusryhmän kanssa. Opintoja voi jatkaa myös toisessa laajan oppimäärän mukaista aikuisten käsityön taiteen perusopetusta antavassa oppilaitoksessa, mikäli tämä oppilaitos hyväksyy opiskelijan opiskelijakseen.

Tarvittaessa opiskelijalle voidaan perustellusta syystä ja erillisestä hakemuksesta myöntää lisäaikaa opintojen suorittamiseen (esim. sairauden, ulkomailla oleskelun tai muun perustellun syyn takia). Hakemus, johon sisältyy henkilökohtainen opintosuunnitelma, osoitetaan opiston rehtorille, joka hyväksyy hakemuksen kuultuaan vastaavaa suunnittelijaopettajaa.

11. Yhteistyö muiden tahojen kanssa

Käsityön taiteen perusopetus vahvistaa kulttuurin, käsityön, taiteen ja muotoilun asemaa ja arvostusta sekä monipuolistaa opetustarjontaa Helsingissä ja pääkaupunkiseudulla. Tavoitteena on yhteistyö käsityö- ja taidealan muiden oppilaitosten, yrittäjien ja kulttuurilaitosten kanssa sekä kotimaassa että kansainvälisesti. Yhteistyömuotoja ovat esim. näyttelyt, tutustumiskäynnit ja yhteiset projektit, joista sovitaan vuosittain tehtävän opintosuunnitelman yhteydessä. Yhteistyöprojektien laajuus määräytyy käytettävissä olevien resurssien ja mahdollisten yhteistyökumppaneiden tarpeiden ja toiveiden mukaan. Aikuisten taiteen perusopetuksen käsityön opintokokonaisuutta kehitetään yhteistyössä maan muiden vastaavaa opetusta antavien oppilaitosten kanssa sekä asiantuntija-apua käyttäen.

12. Toiminnan jatkuva kehittäminen

Koulutuksen arvioinnin tarkoituksena on tukea koulutuksen kehittämistä ja parantaa oppimisen edellytyksiä. Koulutuksen järjestäjän tulee arvioida antamaansa koulutusta sekä osallistua ulkopuoliseen toimintansa arviointiin. Helsingin työväenopistossa tehdään palautekysely säännöllisesti jokaisen kurssin päätteeksi. Palaute on myös kyseisen kurssin opettajan luettavissa. Käsityön taiteen perusopetuksesta kerätään tämän lisäksi opiskelijapalautetta eri menetelmin vähintään kerran lukuvuodessa. Sekä perus- että syventävien opintojen päätteeksi kerätään opiskelijoilta loppuarviointi opintokokonaisuudesta. Opetussuunnitelman sekä taiteen perusopetuksen opintokokonaisuuteen kuuluvien opintojaksojen arviointiin ja kehittämiseen osallistuvat käsityön taiteen perusopetuksesta vastaavat päätoimiset opettajat yhdessä tuntiopettajien kanssa. Ulkopuolinen toiminnan arviointi suoritetaan Vapaasta sivistystyöstä annetun lain (632/1998) ja Kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta annetun lain (1295/2013) mukaisesti.

